

företagarna

Arbetslöshetsförsäkringen för företagare

april 2020

Sammanfattning

Den låga lönenivån och det faktum att en del företagare inte tar ut någon lön överhuvudtaget, tillsammans med det oregelbundna uttaget gör att företagare är en särskilt utsatt grupp i händelse av arbetslöshet.

Företagare är i lägre utsträckning än anställda medlemmar i en arbetslöshetskassa, varför ersättningen vid arbetslöshet blir påfallande lägre.

En ersättningsmodell med en som ger högre inkomster i början av arbetslöshet som sedan fasas ut i takt med arbetslöshetens längd, dvs en Flexicuritymodell förefaller vara intressant för företagare. De tror att det skulle leda till en generellt kortare tid i arbetslöshet än nuvarande system.

En premiebaserad försäkring där företagare betalar in en premie med valfri ersättningsnivå är högtintressant för landets företagare. Närmre tre av fyra anser att det skulle vara intressant.

Förslag

Inför en premiebaserad försäkring

Företagarna efterfrågar en premiebaserad försäkring av arbetslöshetsförsäkringen. Att betala en premie med valfri ersättningsnivå skulle skapa trygghet och förutsebarhet för företagare med oregelbundna inkomster.

Se över begreppet "väsentligt inflytande"

Reglerna om väsentligt inflytande på ett bolags verksamhet behöver likaså ändras. Idag innebär en suppleantplats i en närståendes företagsstyrelse nekad a-kassa, trots att ingen ersättning utgår.

Ändra vilandeförklaringsreglerna

Reglerna kring när ett företag ska anses vilande behöver ses över, så att en vilandeförklaring inte innebär ett förbud mot marknadsföring och kundkontakter i syfte att återuppta verksamheten.¹

Reglerna kring när ett företag ska anses vilande i arbetslöshetsförsäkringen har ändrats i mars 2020 så att en tidigare vilandeförklaring av företaget inte omöjliggör a-kassa. Detta regelverk bör ses över så att en tidigare vilandeförklaring av företaget inte omöjliggör a-kassa vid annan oförutsedd kris.

Om undersökningen

- Utskick till 3 299 deltagare i Företagarnas panel
- Första utskick 5 november 2019; påminnelse 8 & 13 november
- Resultat togs fram 18:e november 2019
- 925 svar (varav 888 slutförda): 28 procent svarsfrekvens
- Även ej slutförda svar ingår i analys (varje svar sparas)
- Urvalet korrigeras så att det liknar den nationella företagarsstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik på antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlek, kön, ålder och bransch.

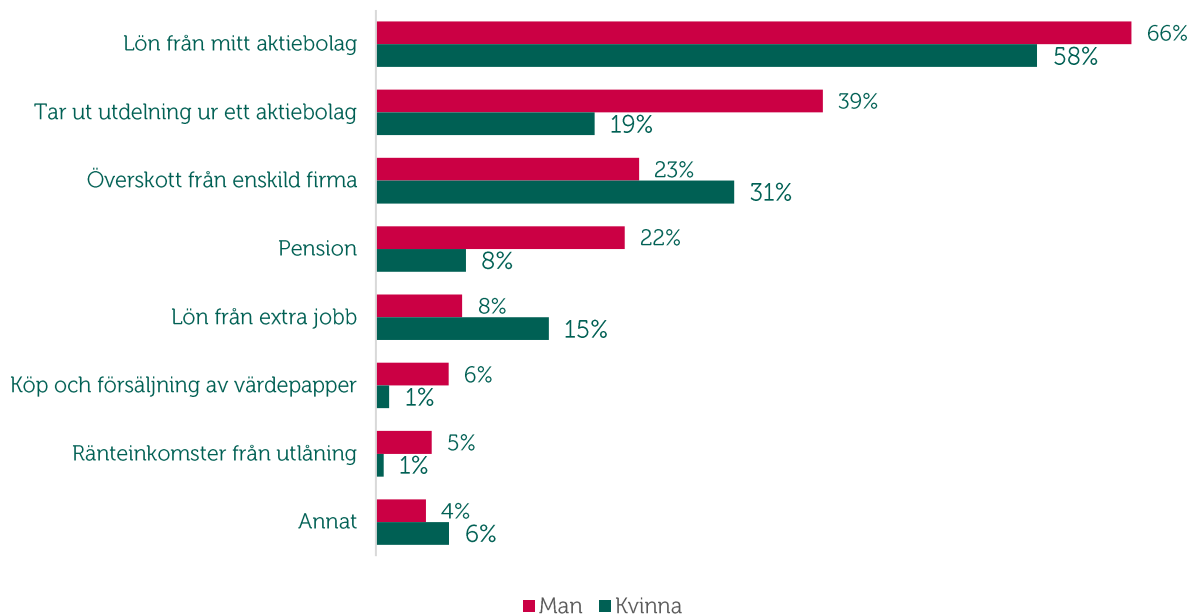
¹ Parlamentariska socialförsäkringsutredningen (*Mer trygghet och bättre försäkring* (SOU 2015:21)) hade ett förslag om att förebygga arbetslöshet bland anställda. En möjlighet är att utveckla rådgivningsfunktion för att motverka konkurser.

Resultat

Inkomst bland företagare

Nästan två av tre företagare (64 procent) i undersökningen tar ut lön från aktiebolag. En fjärdedel (25 procent) tar ut överskott från enskild firma. Män tar ut lön från aktiebolag i högre utsträckning än kvinnor (66 procent respektive 58 procent) medan kvinnor tar ut överskott från enskild firma i högre utsträckning än män (31 procent respektive 23 procent).

Fig. 1: Hur tar du ut inkomst?

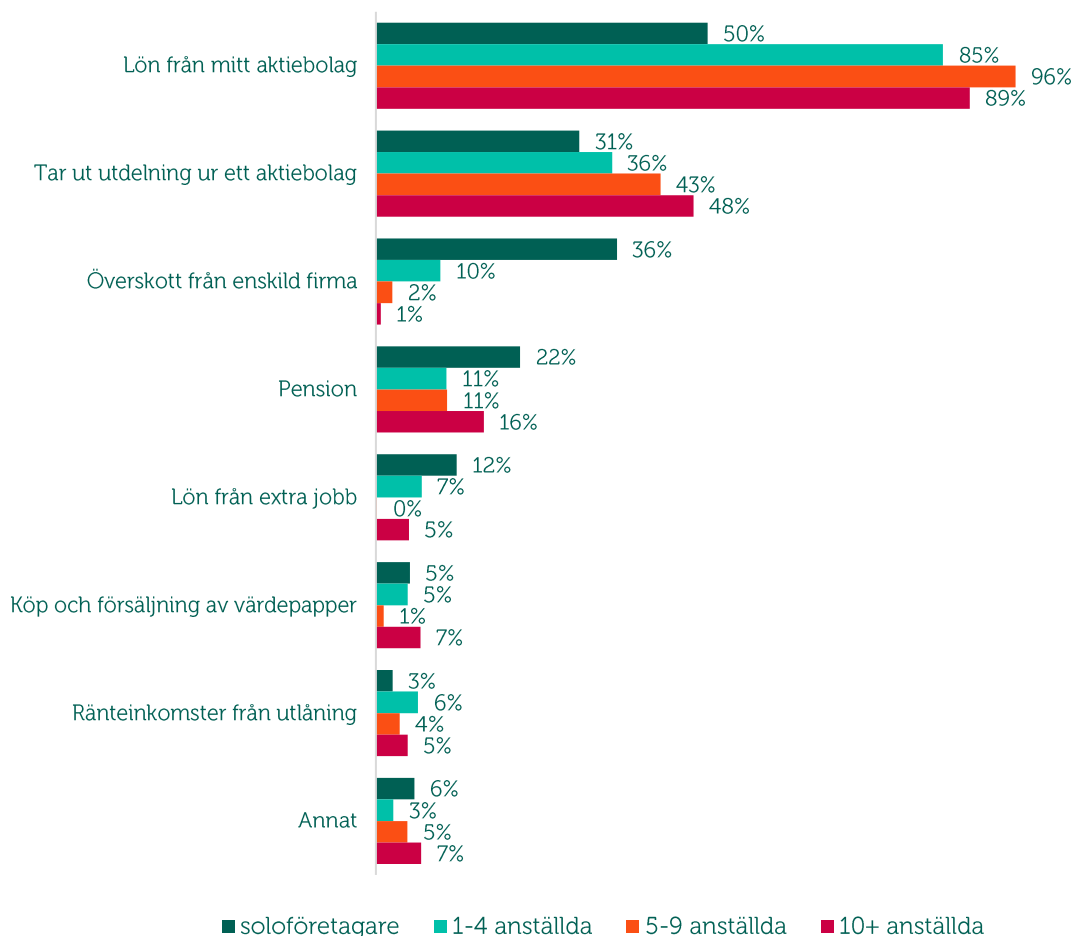
Andelen som tar ut lön från aktiebolag är högre bland de med anställda än soloföretagare. Endast 50 procent av soloföretagarna tar ut lön från företaget. Bland företagare med 1–4 anställda är motsvarande siffra 85 procent, och bland företagare med 5–9 anställda tar hela 96 procent ut lön från företaget.

Bland företagare med aktiebolag uppger 87 procent att de tar ut lön från aktiebolaget. Färre än hälften av företagarna med aktiebolag tar ut utdelning. Bland företagare med enskild firma tar nio av tio (90 procent) ut överskott från enskild firma.

Företagets storlek påverkar också utsträckningen i vilken företagaren tar ut utdelning. Närmre hälften (48 procent) av företagarna med över 10 anställda tar ut utdelning ur företaget. Bland företagare med 5–9 anställda är motsvarande siffra 43 procent och bland företagare med 1–4 anställda tar drygt en tredjedel (36 procent) ut utdelning från aktiebolaget. Bland soloföretagare med aktiebolag tar 31 procent ut utdelning.

Kvinnliga företagare tar i lägre utsträckning ut utdelning än manliga företagare. Knappt var femte företagande kvinna (19 procent) uppger att de tar ut utdelning ur ett aktiebolag. Bland företagande män är motsvarande siffra dubbelt så hög (39 procent).

Fig. 2: Hur tar du ut inkomst?

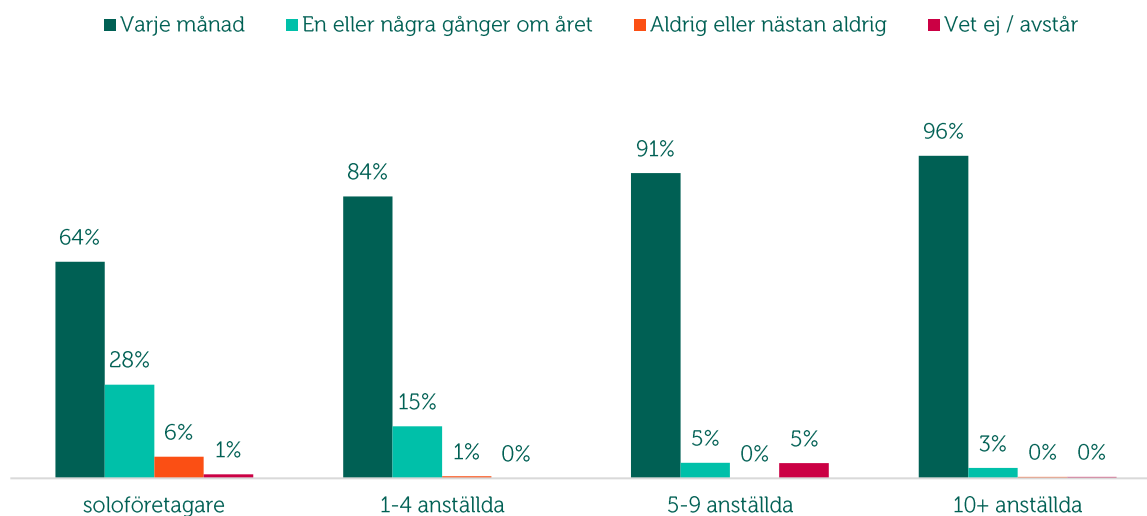

Företagares möjlighet att ta regelbundna uttag ur sina företag ökar i takt med mognadsgraden av företaget, som i detta fall får representeras av antalet anställda. Bland företagare med över 10 anställda tar i stort sett varje företagare ut en regelbunden månadslön (96 procent). Nio av tio företagare med 5–9 anställda gör det samma (91 procent). De allra minsta arbetsgivarna med 1–4 anställda tar ut lön mindre regelbundet. Bland soloföretagare tar knappt två av tre företagare ut lön varje månad.

Bland soloföretagare finns en mindre grupp (6 procent) som aldrig eller nästan aldrig tar ut lön. Det kan ha flera förklaringar. Några har helt enkelt för låg omsättning i företaget för att ha råd att ta ut lön. Det kan till exempel bero på att företaget är i ett uppstartsskede. I andra fall kan det vara så att företagaren väljer att endast ta ut utdelning. Många soloföretagare kombinerar sitt företagande med pension. Drygt en av tio soloföretagare (12 procent) tar ut pension.

Skillnaderna i regelbundenhet av löneuttag mellan män och kvinnor är små. Drygt tre av fyra (76 procent) företagande kvinnor tar ut lön från aktiebolag eller överskott av enskild firma varje månad. Bland företagande män är motsvarande siffra 72 procent.

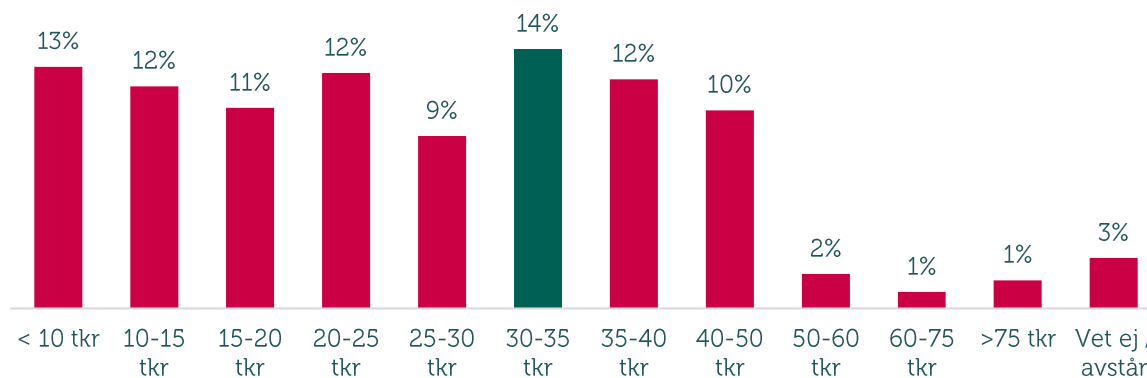
Fig. 3: Hur ofta tar du ut lön från ditt företag? (Lön från aktiebolag / överskott från enskild firma)?

Löneuttaget påverkas av hur det går för företaget. Nästan var fjärde företagande kvinna (39 procent) uppger att deras löneuttag påverkas mycket av hur det går för företaget medan 30 procent av företagande män uppger det samma.

Drygt var tredje företagare (38 procent) uppger att deras löneuttag påverkas mycket av hur det går för företaget. Bland företagare med enskild firma påverkas hälften (50 procent) av hur det går för företaget. Motsvarande siffra bland företagare med anställda är 24 procent.

Fig. 4: Hur stor är en vanlig lön som du tar ut i företaget?

Medellönen i Sverige 2018 var 34 600 kr i månaden, det senaste året för tillgängliga data. Medellönen bland kvinnor var 32 600 kr och 36 500 kr bland män. Högre chefer inom bank, finans och försäkring hade högst medellön (132 100 kronor per månad före skatt). Lägst medellön hade hemservicepersonal. Deras snittlön var 20 200 kronor per månad före skatt.² Medianlönen i Sverige 2018 var 30 900 kr i månaden. Bland kvinnor var den 29 900 kr och bland män 32 200 kr i månaden.³

Var fjärde företagare (25 procent) har en lön under 15 000 kr i månaden. Över 71 procent av företagarna har en lön under medellönen i Sverige. Endast var femte företagande kvinna (21 procent)

² Statistiska Centralbyrån, medellön i Sverige 2018.

³ Statistiska Centralbyrån, medianlön i Sverige 2018.

har en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagande män har 29 procent en lön över 35 000 kr i månaden.

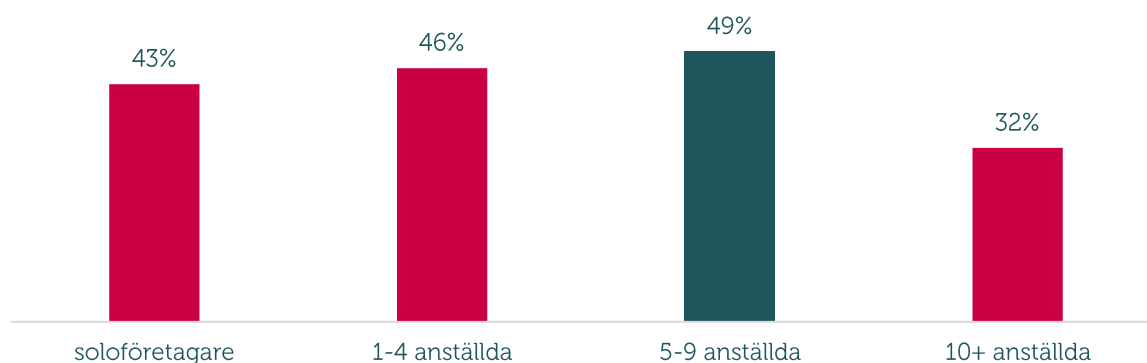
Företagets storlek påverkar givetvis löneuttaget. Totalt har var fjärde företagare (26 procent) har en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagare med 1–4 anställda har endast var femte företagare (19 procent) en lön över 35 000 kr i månaden. Bland företagare med 5–9 anställda har 42 procent en lön över 35 000 kr. Högst lön har företagare med över 10 anställda. Bland dem har 60 procent en lön över 35 000 kr i månaden.

Företagare med enskild firma har en klart lägre genomsnittlig lön. Endast nio procent har en lön som överstiger 35 000 kr i månaden. Motsvarande siffra bland företagare med aktiebolag är 33 procent.

Medlemskap i a-kassa

Två av fem företagare (44 procent) är medlem i en arbetslöshetskassa. Föga förvånande tenderar yngre företagare att ha en högre anslutningsgrad än äldre företagare. I figur 5 framgår att anslutningsgraden är relativt jämn bland företagare med olika storlek på företagen. Lägst anslutningsgrad har företagare med över tio anställda (32 procent), följt av soloföretagare (43 procent). Soloföretagares relativt låga anslutningsgrad beror bland annat på att marginalerna är alltför låga för att bekosta medlemskap i en arbetslöshetskassa. Företagare med en till fyra anställda har en anslutningsgrad om 46 procent. Högst anslutningsgrad har företagare med fem till nio anställda (49 procent).

Fig. 5: Är du medlem i en arbetslöshetskassa? Svar = Ja

Enligt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) var 3 658 165 medlemmar i en arbetslöshetskassa i januari 2020.⁴ Enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning var 5 077 000 personer sysselsatta i februari 2020 och 454 000 arbetslösa. Omkring två tredjedelar av arbetskraften (5 531 000) är alltså medlemmar i en arbetslöshetskassa.⁵

⁴ Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, 2020.

⁵ SCB, AKU, februari 2020.

Premiebaserad arbetslöshetsförsäkring

Dagens utformning av arbetslöshetsförsäkringen innebär att företagare som behöver nyttja a-kassan ofta inte får någon, eller mycket låg, ersättning eftersom de inte tar ut lön under tiden företaget går dåligt. Istället för dagens system har Företagarna tidigare föreslagit en premiebaserad försäkring där företagare betalar in en premie med valfri ersättningsnivå. Närmre tre fjärdedelar (72 procent) av företagare anser att det låter som en god idé. Endast 6 procent anser att förslaget är dåligt. Var femte företagare uppger att de inte vet eller inte vill svara.

Fig. 8: Företagarna föreslår en premiebaserad försäkring där företagare betalar in en premie med valfri ersättningsnivå istället för dagens modell. Vad anser du om förslaget?⁶

Taket i arbetslöshetsförsäkringen

Omkring hälften (46 procent) av alla arbetslösa (heltid- och deltidsarbetslösa) från mindre än 80 procent av sin tidigare inkomst från försäkringen. Bland de heltidsarbetslösa är det endast 27 procent som får 80 procent av sin tidigare inkomst. (Sveriges a-kassor, "Kompensationsgrad vecka 6/2019")

Dagpenningtaket 910 kr per dag	20 020 kr per månad
Motsvarar 80 procent av lön = 1 136 kr per dag	25 000 kr per månad
Ersättning per månad = 22 dagar	

Bland företagare har 48 procent av företagare har en inkomst på 25 000 kr i månaden eller lägre. Det är jämförbart med alla arbetslösa (heltid- och deltidsarbetslösa). Gruppen arbetslösa är däremot generellt en grupp som har en svagare koppling till arbetsmarknaden än företagarpopulationen varför detta inte är jämförbart.

** I samband med Coronapandemin 2020 har temporära åtgärder vidtagits för att höja ersättningen i a-kassan ytterligare och sänka kvalifikationsvillkoren.*

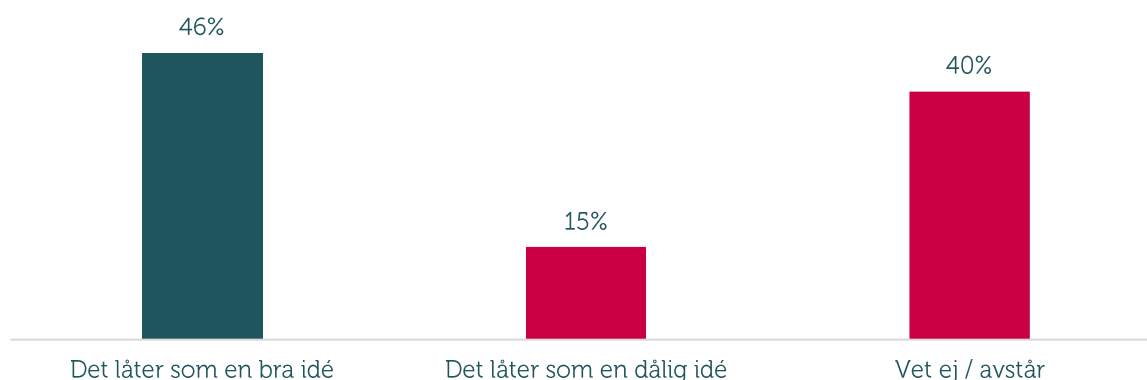
⁶ Fullständig fråga: "Företagare som behöver nyttja a-kassan får ofta ingen, eller mycket låg, ersättning eftersom de inte tar ut lön under tiden företaget går dåligt. Istället för dagens system föreslår Företagarna en premiebaserad försäkring där företagare betalar in en premie med valfri ersättningsnivå. Vad anser du om förslaget?"

Flexicurity

I "Januariöverenskommelsen" framgår att en Flexicuritymodell ska införas.⁷ Enligt direktiven ska förslaget vara kostnadsneutralt, dvs det får inte bli dyrare än dagens lösning där en enhetlig summa betalas varje månad.

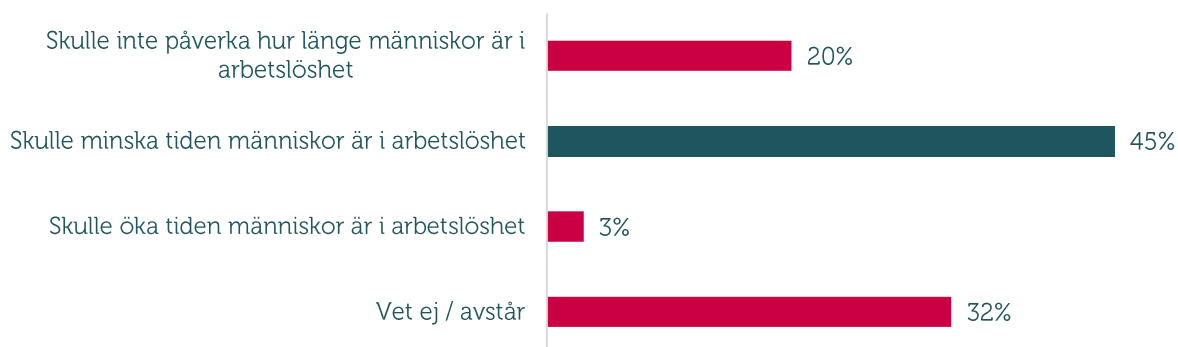
Närmre hälften av företagare (46 procent) anser att det vore en god idé att införa en Flexicuritymodell med en ersättningsmodell som ger högre inkomster i början av arbetslösheten som sedan fasas ut i takt med arbetslöshetens längd. Två av fem företagare uppger att de inte vet eller vill avstå svara medan 15 procent anser att det låter som en dålig idé.

Fig. 6: Anser du att Sverige bör införa en Flexicuritymodell i a-kassan?⁸

Närmre hälften av företagare (45 procent) tror att en Flexicuritymodell skulle minska tiden människor är i arbetslöshet. Endast 3 procent tror att det skulle öka tiden människor är i arbetslöshet. En femtedel tror inte att en Flexicuritymodell skulle påverka hur länge människor är i arbetslöshet.

Fig. 7: Hur tror du att en Flexicuritymodell skulle påverka hur länge människor är i arbetslöshet?⁹

⁷ Pkt 19: "Arbetslinjen värnas. Arbetslöshetsförsäkringen ska reformeras i linje med en Flexicuritymodell och öppnas för fler som arbetat, baseras på inkomster och trappas ned samt fasas ut i takt med arbetslöshetens längd (Ds våren eller hösten 2020. Förändringar i BP22.)" Uppdraget har gått till "Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster (A 2018:01)" att utreda frågan.

⁸ Fullständig fråga: "Den inkomstbaserade a-kasseersättningen är upp till 80 procent av din tidigare lön och högst ca 20 000 kronor per månad före skatt under en ersättningsperiod om 300 dagar. Det vill säga samma summa varje månad. Ett förslag har varit att ersätta denna ersättningsmodell med en som ger högre inkomster i början av arbetslöshet som sedan fasas ut i takt med arbetslöshetens längd. Vad anser du om förslaget?"

⁹ Fullständig fråga: "Hur tror du att en sådan ersättningsmodell skulle påverka hur länge människor är i arbetslöshet?"